

## ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

## LIBERTATEA

## INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

## Inimile bune — răspund!

— Pe altariul culturii române. —

„Școale mândre și biserici pretutindeni să clădesc, pentru-a minții deslușire și-al credinței har ceresc“.

(Din „Povestea Neamului“, Cîntul 16).

În săptămîna din urmă au trimis jertfă curată pe altarul culturii neamului, pentru ridicarea gimnaziului român din Brad următorii frați buni:

Ioan Stoica, fotograf în Ormîndea (ct. Hunedoarei) . . . cor. 10 care își însoțește jertfa de următoarele cuvinte:

„Pentru progresul științei. Știința este crucea sau busola aceea de orientare care te ține viu și liber de ori-ce patimă și durere, — pe cînd neștiința, este durerea și moartea.

„Știința exactă a tot, nu e altceva, decît urmarea purtării corecte proprii, — ceea-ce fieșterele o poate produce, — dacă vrea, și cine ar fi acela, carele n'ar accepta știința, dacă odată știe, că aceea e vindecarea tuturor relelor.

„Fă-te conștiu, neam român, că te tragi din vița strămoșilor, pe cari poetul i-a cîntat ca reprezentanții lui Dumnezeu!“.

Simion Zăvoian, capelan în Teliuc, în loc de anunțuri de logodnă din privilegiul logodnei sale cu Valeria Glo-dean din Ardeu . . . cor. 10  
Dr. V. Onișor, adv. Bistrița . . . 5  
Teodor Rotariu, forestier în Ohaba-sirbească . . . 5

(A trimis deja în Iunie, dar' s'a publicat numai în Anuarul școlar pe 1905/6):

Dr. Andreiu Pop, adv., B-Huedin . . . cor. 4  
I. Draia, preot, Tomnetec. . . 4  
Avr. Stanca, preot, Petroșeni . . . 2  
I. Savu, comerciant, Bozeș . . . 2  
I. Popescu, morar, Valea-Dosului . . . 2  
Grigoriu Porcari, plugar, Valea-Dosului . . . 2  
Teodor Ivașcu, comerc., Mesicilosif Onciu, Bpesta . . . 2  
Ioan Domnar, Savu Balteș, I. Moise, Savu Popa și Lazar Șoimu, plugari în Ocna, a 40 fil. dela toți . . . 2

„Fericit e omul, carele a aflat înțelepciunea, și muritorul, carele a înțeles cunoștința. Că mai bine e înțelepciunea a o căștiga, decît vistierii de aur și de argint. Că mai scumpă este știința și învățătura, decît pietrele cele de mult preț: nu-i stă ei împotriva nici un rău. Bine este cunoscută de toți cei-ce o iubesc pe dînsa: și tot ce are preț, nu este vrednic ei. Pentru-că lungimea zilelor și anii vieții în dreapta științei sunt, și în stînga ei bogăție și mărire. Din gura ei ese dreptatea și legea și mila pe limbă poartă. Căile ei, căi frumoase, și toate cărările ei au pace. Pom de viață este pentru toți știința celor-ce să țin de dînsa, și celor-ce să razimă într'însa, că este în Domnul întărit!“.

Laudă, mărire, fraților, cari jertfesc pentru știință!

T. Liviu.

## Congresul naț. bis.

Marele sfat al bisericii gr. or. române din Ardeal, Ungaria și Banat, numit „Congresul național bisericesc“, în care își trimit deputații lor și arhidieceasa de Transilvania, și diecesa (episcopia) de Arad și cea de Caransebeș, — e convocat pe 14 Oct. n. la Sibiu. E sfatul cel mai înalt al acestei biserici și să adună din trei în trei ani.

## Pleban, bătut rău!

O știre foarte interesantă, care e un strigător sămăn al vremii, vine din Stomfa (oraș între Slovaci).

Slovacilor romano-catolici de acolo, episcopul le-a trimis un popă Maghiar ori maghiaron, pe Emerik Hojsik. Acesta în loc să-și vadă de păstoritul sufletesc al credincioșilor, într'una face cu ei tot politică, și anume politică de aceea, prin care voia să »dovedească« bieților Slovaci, că toată lupta lor e pușcătură în vînt, că ei viitor aici și așa n'au și cumînți sunt numai aceia, cari fac ca el: cap plecat, ba slugă tăcută guvernului.

Mult trebuie că durea pe bieții Slovaci predicarea de acest fel al popii lor. Că odată numai și-au perdut răbdarea și în 4 Octob. după o nouă zvrîcolire »patriotică« a plebanului papistaș, — s'a dus tot poporul la el și i-a încungiurat casa și apoi l'au luat la judecată, l'au scos afară și l'au spovedit știi numai ca pe el, căci au ajuns de au pus mîna pe renegata lui revereandă, și l'au tras jos în curte și au sfîrșit toate hainele de pe el și l'au frămîntat bine, de tot sînge l'au făcut!

Foile ungurești, »B. H.« etc. fac gură mare și spun, că: »poporul fanatizat prin agitatorii panslavi« a făcut acest atac greu. — Au greșit Slovaci că l'au bătut.

Totuși noi așa credem, că popa va fi fost de ne-mai suferit. Va fi fost un cutezător de 13 probe patriotice, care mereu își supăra credincioșii cu maghiarizmul lui, și el a fost adevăratul agitator, care, prin purtarea lui fără cap, a ațîțat poporul, l'a fi hilit mereu, fel și chip, încît l'a adus acolo, ca să-și facă el »dreptate!«

Noi o privim ca un semn al vremii. Semn, care dovedește, că frații noștri Slovaci, nu mai pot fi duși de nas de ori-ce săcătura de popă al lor (și ei au mulți renegați de aceștia), și numai siliți de îmbulzala lui cu maghiarizarea, și-au perdut cumpătul în acest chip regretabil.

## Pentru Românii din Zarand.

Un binevoitor al poporului nostru din Zarand, dintre Brad și Baia-de-Criș, ne scrie următoarele:

Sub conducerea societății arad-cenadane „A. Cs. E. V.“ pentru drum de fer, să plănuiește înființarea

unei mari societăți pentru scoaterea cărbunilor de peatră pe toată Valea Crișului-Alb, dela Brad până la Hălmașiu.

Urzitorii societății au și început a cumpăra dela Românii de pe această vale, pămînturile peste cari să va întinde lucrarea societății. Și cum nu s'a făcut zgomot, storc dela bieții Români săraci, pămîntul aproape pe nimic, că zic că și așa n'ar căpăta mai mult! Aud că abia dau cite 15 florini (30 cor.) pe jugăr, și oamenii îl dau unul după altul, ca să aibă poate cu ce pleca ei apoi — la America!

Ce mă doare e, că poporul e neîncrezător, par'că desnădăduit și nici nu merge să mai întrebe pe fruntașii săi, pe binevoitorii săi, ci își vinde pămîntul și dreptul așa cu ochii închiși. Și doar' e lucru vădit, că rău face. Că ori-ce întreprinzător serios, i-ar da cel puțin încincit prețul pe acele locuri. Că bine că nu-s așa rodnice la suprafață, dar' în sinul lor să găsească bogății nemăsurate și deci prețul locurilor nu poate fi așa de tot de ciuful!

Facem luători aminte pe cărturararii români de pe Valea Crișului-Alb până la Hălmașiu, să-și lumineze poporul, să nu-l lase a-și lăpăda pe prețuri de batjocură (cu 15 fl. jugărul), moșia din mână!

Meargă și ceară sfat la fruntașii lor în Brad, Hălmașiu și aiurea, și numai apoi lase-să în astfel de tîrguri, de cari să aibă și ei un folos mai bun!

Moldovan Gergely — pute!

Cine nu a auzit vre-odată de Moldovan Gergely, cel mai greșos renegat ce a putut huli numele Românesc, și încă al Munților-Apuseni, că e fiu de Moț? E un păcătos, care s'a pus din tinerețele lui să slugească drept coadă de topor de lovit în neamul său românesc, și pentru asta a ajuns slujbaș de poliție în Cluj și pe urmă — profesor universitar tot acolo, avînd să propună mi-te limba română... Că ce suflet de om poate fi acest chip rar, să vede de acolo, că atunci cînd mamă-sa, o Moață cinstită, săracă, țărancă, era pe patul de moarte și l'a chemat și pe el să-l mai vadă odată, ca pe fiul rătăcit, el nu s'a dus, ba nu s'a dus nici la îngropăciunea maicei sale, că în inima lui cea rea, s'a fost stîns încă de pe atunci ori-ce simțămînt de recunoștință față de aceia dela care ai venit și el în lume.

Singura lui țîntă de viață a fost și mai este: a fi slugă plecată celor ce îi dau bani și slujbă de — hulitor de neam.

Ca răsplată a ajuns ast-an, chiar rector, pe un an, al universității din Cluj! Așadar' în cea mai naltă slujbă printre soții săi.

În Septembrie a fost ales de

«rector» și el s'a bătut în pept că ce patriot mare e, și ce bine-i cade inimii lui renegate această răsplată a hulirei.

Dar' aduse păcatele ziua de 6 Octob. ziua spînzurării celor 13 generali unguri din 1848 la Arad, zi pe cari studenții din Cluj voiau s'o sărbeze, ca și în alte părți ale țării, drept zi de jale națională. Și cîțiva din ei au mers la domnul rector, să le deee slobozenie să ție sărba-re de jale după cei 13 generali spînzurați, în aula, în sala mare a universității.

Dar' regulamentele universității opresc ori-ce sărbări politice între zidurile înaltelor școli. Moldovan Gergely s'a ținut de paragraf și a spus tinerilor că nu-i poate lăsa aci. Meargă în oraș undeva.

.Hop, atîta ția-a trebuit, renegatul! Indată i-au sărit în cap foile ungurești din Cluj și nu ți-l'au spălat dragă Doamne cu apă cea ca din lăturar! Auziți numai cum îl săpunește »Ellenzék« dupăce povestește umblarea tinerilor pe la Gerguț și opreliștea acestuia:

„Din toate acestea învățătura e, că omul să nu fie nestatornic față cu sine însuși. Vorbirea de rector (ținută de renegat cînd l'au ales, luna trecută), cea frumos rostită, face azi asupra noastră impresia, pe care o face acel gavalier, care e foșș (fercheș) elegant, neexceptionabil, și care pe dinafară revarsă parfum (miros frumos), dar' pe sub haine, dar' pe sub haine!“.

Care va să zică așa e și Moldovan Gergely în fața Ungurilor, un domnișor care pe dinafară, din vorbele lui, miroasă frumos a Ungur, dar' pe sub haine e tot... bûdôs... puturos!

Cel mai vrednic compliment! Mai frumoasă încununare a slujbei de slugoi a renegatului, în o viață întregă, — nici nu i-să putea da!

Fie-i de bine cu acest pecet în frunte!

## Golgota școalelor noastre.

Foile din Pesta aduc știrea, că sfatul ministrilor ținut zilele astea în Pesta, a desbătut budgetul (planul de cheltuieli) a țării pentru anul viitor.

În firul aceluia budget ministrul de culte Apponyi a spus, că țara trebuie să iee cu ori-ce preț asupra sa sarcinile cele nouă ce el le cere pentru ministerul de sub mîna lui (al bisericilor și școalelor), căci îi trebuiesc bani mulți pentru a ridica din greu școli de stat prin comune pe unde azi sunt numai școli confesionale, făcînd să se stîngă acestea și cît mai curînd să nu mai fie dela un capăt la altul al țării, decît școli ungurești.

Prin asta crede ministrul școlilor, că va face un pas mare-mare spre maghiarizarea noastră, a popoarălor nemaghiare.

Noi însă știm și vedem limpede, că nu va fi nici acest lucru, decît o șicană și bietelor popoară nemaghiare, dar' ele vor rămînea și atunci tot aceea ce azi sunt!

## Griji mari pe capul patrioților.

Iarăși o grije mare bîntue capetele patrioților din Pesta, cei cari din Pesta ar voi să cârmuiască lumea până și colo în America!

În America s'au dus din Austro-Ungaria sute de mii de locuitori și anume foarte mulți Ruteni din Galiția și Bucovina austriacă, dar și mai mulți Ruteni și Slovaci din nordul Ungariei, care nu mai pot suferi aici vieța grea și ciufala stăpînirilor. Rutenii atît austrieci cît și ungureni, și mulți dintre Slovaci, sunt greco-catolici. Și ei au prins a avea atîta preoți acolo, încît vor să aibă și Episcopie, cu Episcopul lor deosebit. Au pregătit toate cele de lipsă și au cerut la Roma, să le deee Episcop. Papa a știricit la Viena, că cine ar fi potrivit de episcop la acei oameni, cari să țin încă de Austro-Ungaria, și dela Viena s'a stăruit și să stăruie să li-se deee ca Episcop un Rutean din Galiția, cu numele Dr. Demciuc.

Și asta face acum durerea de cap a patrioților din Pesta, că ei zic, că Rutenilor americani s'ar cădea să li-se deee de Episcop un Ungur, că-s mulți din Ungaria printre ei, că de unde nu, aceia-s perduți pentru Ungaria, că toți ajung ca mîne a fi niște panslavi primejdioși pentru maghiarime și pentru maghiarizare! Că prinde putere și printre ei curentul naționalist de care-s însuflețiți Slovaci, și fiindcă foarte mulți din cei duși în America, vin napoi acasă, vor veni de acolo cu totul schimbați în mari naționaliști, ce până aci n'au fost! Că până azi Rutenii sunt în Ungaria singurul popor de jumătate mort naționalicește, dar' în felul cum s'au pornit lucrurile, ei pot încă să învie, că America devine pentru ei o școală de trezire la națiune! Cei amurțiți de aici, merg, duși de nevoile zilei, acolo la lucru, acolo aud alte vorbe, alte idei, decît dela solgăbirăul lor, dela notarul din satul lor și dela renegatul lor popă (aproape toți popii ruteni sunt renegați, maghiarizați), și cînd vin acasă, cunosc îndată ce plătesc vorbele popii renegat, a notarului și a celorlalți slugi la dîrloage, și așa să va trezi încă și acest popor și va sta alături cu frații săi Slovaci în linia de luptă pentru neam!

Iaca de ce Ungurii să fac acum tot țîră să se deee greco-

catolicilor în America Episcop ungur ori cel puțin un Rutean renegat, un maghiaron scîrbos, de care ei pot lifera cît de mulți, că au aici. Căci cred, că prin acela vor putea ținea în aceeași prostie pe nenorocii Ruteni.

»Dacă episcopul acesta nu va fi Ungur, — spune cu față îngrijată în »Budapesti Hirlap« un Ungur din New-Yorck, — pe frații noștri greco-catolici din America, va fi greu de tot a-i mai ținea în iubirea cătră patrie!« *Și e aproape sigur, că nici nu i-om putea ținea!*«

Noi credem că nu e numai aproape sigur, ci e sigur. Chiar de-ar merge acel episcop la America purtând pe cap o coroană anume făcută pentru el, toată din tulipani! Căci aceea ce voi le cereți acelor oameni acolo, ca și aici acasă, nu e »iubire de patrie« cum ziceți, ci *lăpădare de neamul lor*, disprețuirea limbei și obiceiurilor ce le aveau părinții lor și vîrîrea sub căpeneagul vostru patriotic.

Iar în America bat alte vînturi, pe care nici coroana în-tulipănată nu le poate opri, — bate vîntul libertății, vîntul cinstirii limbei și națiunii fiecăruia, și va fi greu de tot, ca acolo unde toată viața e liberă a-și cinsti neamul, să ții pe Ruteni numai, în a nu fi Ruteni, ci — Unguri!

## Din dietă.

În 10 Oct. s'a deschis dieta din iară. Iși are senzația ei. Deputatul Nicole Szemere, groful cel care'n anul milenar, în loc de psalm de bucurie, a strigat în casa magnaților: *„Nu e fericit Maghiarul“*, — s'a ridicat și le-a spus acum în dietă cite-va stări de lucruri, cari arată același lucru: lucru slab la marea nație maghiară. Szemere a vorbit de data asta despre gazeta-ria maghiară și a arătat că multe foi ungurești numai așa să susțin, că jefuesc pe toată lumea: aproape

## FOIȚA

### Un vis.

III. (Urmare din Nr. 38 și 40).

După reușitul concert al corurilor de Duminecă sara (9 Sept. n.), Luni dimineața au plecat toate corurile în două trenuri lungi, la Sinaia. Venisem cu toții pe alte linii prin țară, dinspre Orșova și Turnu-Roșu, era păcat să nu facem tot așa, roiriurile întregi, și drumul spre Sinaia, cea în-tr'adevăr cuib pentru visări, cu frumseți ca'n răpitoarele povești ale Peleșului. Cum să nu mergem la înșasi înalta visătoare a acelor povești și la cuibul fermecat care i-a inspirat ei acele descrieri pline de frumoasă poezie!

Până la Ploiești calea a fost mai comună, dar' dela Ploiești în sus spre Cămpina și Sinaia, valea devine din ce în ce mai interesantă pentru cel ce o vede înțila oară, căci pe această vale să ivesc și cresc ca din pămînt și tot mai dese, instalații mari și moderne pentru scosul petrolului și păcurei și fabrici, cari de cari mai impunătoare, de tot felul. Gema valea pe la toate stațiunile de vagoane de tren rotunde, pe fiecare scris isvorul de petrolu de care să ține: *„Steaua Română“*, etc. Căci numai Cămpina are peste 100 de puțuri (fintini) de petrolu, cari dau de lucru și varsă bogăție societăților ce le exploatează.

toate întreprinderile mari din țară, sunt sclave a ziarelor ungurești. A arătat pilde vii: »Egyetértés« foaia kossuthistă cea mai mare, în 1895 (acum 11 ani) lua de pe bănci, de pe întreprinderi, de pe bănci de asigurări, pe rînd, dela 300 fl. pînă la cite 4000 fl. pe an sub titlu de plată pentru inserțiuni, de fapt »ajutor« ca să le spriginească și să le laude, și de rîu nimic să nu le vorbească. De tot luase această singură foaie în 1895, peste 25.000 floreni numai storcături de acest fel. De atunci bacșitul a tot crescut. În anul acesta Szemere a aflat, că »Egyetértés«-ul kossuthist, a avut 36.000 coroane dela o singură întreprindere, cea a trenurilor de sud ale țării! Cit o fi avînd acum dela toate lalolaltă!

Și celelalte foi ungurești tot așa, cam ca flămînda de »Egyetértés«.

Așa apoi, că trag de pe stat și de privați, pot să se umfle în pene și să apară așa marl cum le vedem, cu nu-i vrednicie, ci e traiu din jaf! Și partea cea mai mare, bani și întreprinderi de-a statului.

Szemere cere ca guvernul să pună capăt acestor stări de lucruri imorale.

#### Iarăși noi!

Ministrul preș. Wekerle a răspuns îndată lui Szemere și a spus, că el va și face să se mai modereze (stîmpere) aceste trageri dela stat, dar' de tot nu le poate nimici, că unele întreprinderi au lipsă de publicațiuni (inserțiuni) și caută să le plătească. Dar' statul caută să dea și subvenții (ajutoare) pe nimic unor foi, și anume:

»Spriginim foi din provincie (de prin țară) făcîndu-le ușurări și abonamente mai mari, acolo unde stările sociale (?) o cer asta, sau unde e de lipsă de asta pentru contracararea (pentru a combate, a înfrînge) *agitațiunile naționaliste!*«

Aha! Iaca imoralitatea spusă pe față! Guvernul plătește din banii statului, fleacurile de foi ungurești de prin ținuturile nemaghiare, numai ca să fie, vezi Dta, și ele ceva arme contra noastră!

Acum înțelegem Români de ce pot trăi în comitatul Hunedoarei, unde nu-s Unguri decît de sămîntă, 7 foi ungurești: 2 în Deva, 1 în Orăștie, 1 în Hațeg, 1 în Hunedoara, 1 în Petroșeni și 1 în Brad? Sunt toate hărănite cu cite-un pic de căzătură din masa ministrilor!

Uf! Decît așa »existentă«, mai bine a nu fi!

La fiecare stație vezi de-a dreapta, de-a stînga, din dos, cite o magazie de petrol, e ca o bute uriașă de fer, în care să ține, aci aproape, rezervă pentru trimis.

Cu cit te apropii pe Valea Prahovei mai mult de Sinaia, te răpește frumoasa ei sălbătăcime. Cum trenul fuge, fuge, zboară pe lîngă tine stîncile uneori grozav de piezișe, par'că gata să se prăvale asupra Vălii și trenului și apa par'că fuge în jos spumegoașă, ca speriată de încruntatele stînci și de zgomotosul tren. Par'că trăsăși aievea toate admirabilele priveliști și situații din neîncruntata descriere alui Coșbuc »Prahova«. Acum numai înțelegi deplin înalta inspirațiune a marelui poet și vezi că nu e închipuie, ci e numai poezi-zarea splendidă a unor priveliști aievea așa de frumoase, cum admirabila lui poezie te face să-ți-le închipui și fără a le fi văzut.

Prin vale în sus, urcînd, trenul merge pe alocurea mai încet. Aproape nici un călător nu e în cupe, ci toți afară pe peroane, pe scări, prin ferestri, și numai acum vedem ce bine e, că în libera Românie ești deplin liber și pe tren: de vrei stai în cupe, de nu, ieși afară, treci în alt cupeu, ori stai între ele, de-ți place te poți urca sus pe coperișul lui, — nimeni nu te oprește. Intrebînd pe un călăuz de ce lasă pe călători să umble pe unde vreau prin tren, și printre vagoane, că pot cădea ușor, că uite la noi în Ungaria e aspru oprit așa ceva? — el ni-a spus:

— Domnule, dar' cine să grijească mai bine de pielea și viața călătoru-

#### La Caransebeș

*s'a desvilit Dumineca trecută un monument înălțat Maiestății Sale Împăratului de pe vremea al Grănițerilor și Regelui Ungariei. E monumentul M. Sale Francisc Iosif, în chipul cum era pe vremea desființării graniței, mai tiner.*

*Cum grănițerii au fost tot Români, ba încă bravi Români, — era firesc că sărbarea să-i scoată la iveală pe Români, ca soldați bravi, ca popor credincios, ca oameni vrednici de tot scutul și bunul legilor.*

*Aș! Tot graiul care ar fi scos la iveală aceste adevăruri, a fost năbușit de duhul cel îmbulzitor și pătimaș, al celor dela cîrma țării. Totul a fost făcut să pară că e vorba de o sărbare curat ungurească. Să nici nu simtă Arhiducele Iosif, cel-ce a venit ca trimisul Împăratului, că ar fi aici în mijlocul unei mări de Români, urmașii falnicilor grănițeri de pe vremuri!*

*Nici nu să putea altfel, căud un renegat ca Burdea stă în fruntea arangerii sărbării acesteia. Ce i-a fost lui de monument Împăratului, ce i-a fost de poporul Român, — lui i-a fost să-și capele o cruce pe piept drept laudă și răsplată, și să poată fi laudat și de ministri, că ce frumos a știut ascunde înfățișarea românească a sărbării, aici în mijlocul alor atîta Români! El și-a căpătat cruciulița pe piept și ajutorul său de primar alta, și lumea poate fi acum fericită!*

*Românilor Caransebeșeni li-s'a mai deschis un ochiu, ca să vadă pentru ce mameluc kossuthist au votat cînd cu alegerile de deputat!*

#### Afaceri învățătoarești!

##### Frați Colegi!

Cauza sîntă și arzătoare ce ne-am pus de gînd a o îndeplini, tot mai bine și mai îngrăbă să apropie de realizare. Îmbunătățirea sorții noastre nu o mai putem amîna de pe o zi pe alta. Cuțitul ni e la os și mai mult nu putem răbda. Ziua cea mare și înșămnată pentru noi va răsări în curînd. Chestia aceasta precum și determinarea zilei Congresului, e o temă prea grea de rezolvat. Numai vre-o cițiva învățători nu o pot isprăvi, dacă noi nu cu toții vom sta în ajutorul lor.

lui, decît ei însuși? Dacă nu să va păzi, el numai sieși își e răspunzător.

Dar' noi am pățit'o cu folosirea libertății acesteia. Pe cînd admiram mai bine cu gurile căscate stîncile și valea, de-odată repezi și tari fluierări de alarmă a trenului ne umplu de spaimă! Să aude îndată că o fată, o coristă din Bănat, a căzut din tren!

— Unde? Sub tren? N'a ajuns sub roate? întreba fiecare.

Intr'o clipă trenul s'a oprit. Fata din fericire căzuse de pe scări jos pe petriș și s'a ales cu o spaimă zdravănă și cu fața plină de 6—7 rani. Iute o luarăm sus, o spălărăm, o puserăm în cupeu și haid nainte. Aveam și medici cu noi. În gară i-au lipit rănile de pe obraz cu ceva pflastru și haid în șir iară!

După aceasta spaimă, îndată o surpridere foarte plăcută. În stațiunea cea mai de aproape Comarnicu, gara geme de public și de popor. Iar în fruntea poporului stă un drăgălaș pluton (țug) de copii soldați, mici Dorobanți, vre-o 40, cu sergentul lor în front, și cu steagul, un seag frumos, ca de mic regiment, pe el e scris: »Micii dorobanți de pe Valea Prahova«. Dl Silviu Ștefănescu din Cugir i-a fotografiat în-dată, și cetitorii noștri vor vedea chipul lor în numărul din săptămîna viitoare a »Foi Interesante«. — Ei ne primesc cu strigăte de: »Ura! ura!« cît îi ia gura, întrecîndu-se cu cîntările de onoare a muzicii și a gornștilor. La stînga micilor Dorobanți sunt adevărații soldați rezerviști ai Văii, eșiți sub comanda căpitanului Cernescu. Sunt în hai-

Fraților! la Blaj e convocată pe zilele de 23—24 a lunii Octomvrie st. n., adunarea generală a învățătorilor gr.-cat. din dieceza Blajului. La această adunare iau parte din fiecare protopopiat cite 2 (doi) învățători ca delegați. Ar fi tare conzult, ca și din alte dieceze gr.-or. și gr.-cat. a Ungariei să se prezinte cel puțin cite 4 (patru) colegi Români mai chemați și devotați, spre a să pune în conțelegere cu colegii din dieceza Blajului și în unire a defige ziua — programul, și locul unde să ne ținem Congresul dăscălesc. Iar' deciziunea lor va fi valabilă pentru întreg statul învățătoresc român din Ungaria. Dar' mai ales acei colegi, cari sunt favorizați de soarte cu stare materială mai bună, vor îndeplini o datorință sîntă, dacă nu pregetează a să prezenta la Blaj la terminul de sus, unde vor avea să hotărască asupra îmbunătățirii sorții tuturor învățătorilor Români. Să nu uităm fraților, ce bine ar prînde un salar mai bun, chiar boagați de-am fi, cu atît mai mult în sărăcia noastră, și la bătrînețe o penziune mai de dai Doamne.

Nu întrelăsați acest privilegiu bun, ci veniți la Blaj pe 23—24 Octomvrie n. Tot atunci să va alege o comisiune de-a exopera concesiunea precum și bilet redus de călătorie pentru zilele congresului. La revedere!

Chișfalău.

Georgiu Ciugudeanu,  
inv.

#### O altă părere.

Dl Ioan Moldovan, Inv. în Simmihaiul-inferior (com. Turda-Arieș), ne trimite o scrisoare mai mare, din care dăm, pe scurt, următoarele, cu privire la propunerea d-lui M. Găzdac din numărul trecut al foi »Libertatea«:

Ținerea unui Congres, acum, în zilele aceste, e prea timpurie. Graba poate strica treaba. Abia de o lună s'a discutat cauza prin ziare, și ideia ținerii unui congres, nu poate fi încă coaptă. Mulți sunt cari hezitează, nu-s împăcați cu tot lucrul. Eu nu aderez la ținerea congresului acum. Cu aceasta însă nu vreau să zic, că să nu să țină nici de cum, ori să se amîne prea mult, pentru-că ținerea unui astfel de congres, îl cer toate năcăzurile noastre dăscălești, din timpul de față. Nici modul propus de inv. Găzdac, de-a umbla din sat în

nele lor țărănești, dar în ținută militară și salutînd plini de însuflețire pe frații de peste hotară.

Trenul să oprește. Micii Dorobanți fac, pe comandă, punerea armei la picior, repede și corect, apoi pauzează, — căci să încep vorbirile de salut. Dl revizor școlar al Vălii Prahovei salută cu admirabile scurte cuvinte pe oaspeți.

»Și cînd vă salutăm și vă îmbrățișăm cu drag la peptul și la inima noastră de frate, iubiții noștri frați, și scumpe sorioare, — trimitem totodată ferbintele nostru salut și sărut și fraților și surorilor rămase la voi acasă. Vîntul, care nu poate fi vămuit și oprit la granițe, să le ducă și lor răsunetul cuvintelor și cîntecelor noastre, cu care vă învălăm pe voi, în acest cîns de dulce înfrățire și să depună și pe frunțile lor sărutările noastre!«

O însuflețire de nedescris, până la lacrimi. I-să răspunde la fel de frumos. Încă citeva stringeri de mîni, citeva îmbrățișeri, și trenul pornește mai departe între asurzitoarele strigăte de »Ura! Trăiască!« amestecate cu cîntec de muzică!...

Asemenea și la alte stațiuni. Iată-ne și în gară la Sinaia. Ne arangem cor după cor. Primarul orașului salută pe oaspeți. Îi răspunde Dr. Branșiște. Apoi convoiul pleacă, 4 cu 4, cu muzica militară în frunte. Fiecare cor își duce nainte tabla care-l arată de unde-i. Nu să vede începutul nici sfîrșitul convoiului. Peste tot locul aclamați vii, filfăiri de năframe albe, salutări cu pălăriile și mînilor și orașul împodobit cu steaguri naționale.

Suntem duși la Mănăstirea Si-

sat, și astfel a aduna pe învățători la congres, nu-l aflu de potrivit.

Eu cred că pentru a asigura succesul deplin al unui congres, e de lipsă să ne constituim, deși deocamdată numai provizoriu. După-ce inv. gr.-cat. la 23 a l. c. își țin adunarea generală, fiind ei adunați, va fi bine, ca în scopul ținerii unui Congres, să aleagă un comitet provizor, — și dintre gr.-cat. și dintre gr.-or. — Acest comitet să cumpănească bine măsurile de luat pentru reușita congresului. — Să hotărască, unde și cînd să se ție, să compună și subscie un apel, adresat tuturor învățătorilor Români din țară, etc. Să îngrijască de partea financiară a lucrului, că astfel de mișcări sunt împreunate cu spese, să hotărască deci pentru fiecare învățător o taxă oare-care în acest scop. Și așa mai departe.

Numai premergînd aceste, înțeleg eu ținerea, dar' cu deosebire reușita unui Congres al tuturor învățătorilor Români.

I. Moldovan, inv.

#### Patria bombelor.

— Din Rusia. —

Iată cele mai nouă știri:

= În 5 Oct., trecea prin Tiflis o trăsură cu cițiva ofițeri, între cari și adjutantul Kemnikor. Cineva a aruncat spre ei o bombă și i-a omorît pe toți grămadă!

În același timp în o altă stradă din același oraș, a fost ucis sfetnicul de stat Filajer și milionarul Talikoff.

= În 5 Oct., au dus în deplinire osînda nouă a alor 19 matrozi răsculați.

Pe matrozi (soldați de pe corăbii) i-au legat de stîlpi pe marginea mării; ei cîntau Marseleza (cîntec național revoluționar) pînă ce trei salve din 50 de guri de pușcă, au pus capăt încercatei lor vieți tinere.

Trupurile lor moarte au fost aruncate în mare și scufundate acolo, legînd petri grele de ele.

= Robii politici închiși în cazamatele din Varșovia, fiindcă să poartă toți foarte rău cu ei, din 5 Sept., n'au mai vrut să iee hrană. Vreau să se lase

naiei. E pe la amiazi. Arhiepiscopul mănăstirei, cu crucea de aur în mîni, înconjurat de călugări, iese pe treptele mănăstirei și cetește o rugăciune de bineventare, cetește citeva ectenii pentru Rege și familia lui iubilantă, apoi binecuvîntă pe noii veniți și să retrage în frumoasa mănăstire pe care o cercetăm pe rînd, grupe pe cit în-căpeau.

De aci iar în ordine, haid mai departe pe drumul ce iese din oraș și duce între romanticii munți pe cari cresc, ca din pămînt, colo-colo palatele frumoase ale boerilor, vilele lor de vară, iar în fundul codrilor, mai adînc ca al tuturor, în o deschițătură rotundă ca părății unei căldări uriașe, la dreapta cum mergi, în coastă, iacă Castelul Regal, cuibul locuit de cel mai erou Rege și de cea mai poetă Regină a zilelor noastre!

În codrul din capul Sinaiei iacă un pluton (țug) mai mare de drăgălași mici Dorobanți, era vre-o 30, cu steagul, cu trimbița, ne salută plini de voe bună, de să scutura micul vițal (o tașcă ca de școală) în spatele lor și pușculița de pe umeri! Apoi odihnind noi la mijlocul drumului spre castel, cînd am plecat de-aci în-colo, plutonul de mici Dorobanți s'a pus în fruntea noastră, îndată după muzică, și așa a pornit mai departe uriașul convoiu, cu ei în frunte.

Erau drăguți de tot acești isteți și sprinteni copii. Îi sorbeam cu ochii. Unii abia de 8 ani, de le ajungea patul pușculiței pînă mai la călcie, încît trebuia să țină sus de tot umărul drept, ca s'o ție bine.

Iată-ne în uriașul crater de munți, pe coastele căruia e Castelul Regal.

să moară de foame. — Robii din alte temnițe le urmează pilda.

## NOUȚĂȚI

**Congregație comitatenză** avem la Deva în 30 Octombrie, în care să va pertracta și bugetul pe anul viitor.

**Despăgubire rezerviștilor.** Ministrul au luat în bugetul anului acestuia 1 milion și jumătate de coroane, pe care să le împartă ca despăgubire între rezerviștii cari neputându-să ținea asentările în 1895, fuseseră ei chemați la slujbă militară activă în vreme cînd nu să cădea să slujească. Vor primi ceva despăgubire pentru asta.

**Locotenent de husari, sinucigaș.** În 10 Oct., s'a împușcat în un hotel din Pesta locotenentul (Oberlieutenant-ul) de husari Bela Jeny, om de 28 ani, în stare bună, căsătorit de abia doi ani și trăind viața fericită. Ci-că înainte de a să împușca s'a plimbat mult prin casă apoi să oprea un pic, pune revolverul cu țevă la frunte și iar îl lua și mai umbla în sus și în jos. Un servitor l'a observat cu revolverul și a dat știre că aci poate nu-i lucru bun. Dar' pe cînd să vină niște polițiști defectivi, ei să incuiau cu ușa. Defectivul a bătut să-l sloboadă în lăuntru, spunînd că e servitorul dela hotel și-l aduce o telegramă, dar' ofițerul i-a răspuns din lăuntru: Mie nu-mi mai trebuie nici o telegramă și în clipa următoare o tunătură de revolver zgudul pe toți.

Ofițerul era mort. Să crede că să tulburase la minte, ori numai așa i-a scos veste nevasta lui.

**Apostolul dreptului femeilor.** În ședința dela 10 Oct. a dietei, dl Dr. Alex. Vajda-Voevod a înaintat dietei o cerere, prin care spune, că dacă e vorbă de schimbarea legilor învechite apoi cu o cale să se gîndească și asupra întrebării, că oare nu e sosit timpul, ca și în Ungaria să se dea drepturi mai largi și femeilor? Că ele azi au drept să învețe gimnaziu, dar' cînd au în mână atestatul de maturitate, ca ori-ce tînar, n'au drept a merge la Universitate unde le place lor, ci numai la vre-o 2 cariere. „La noi femeile nu au drepturi... zice dl Dr. Vajda.

— Dar' n'au! Atîtea drepturi au cît și noi, ba mai multe!.. strigă deputatul Förster Otto, iar' dieta izbucnește în risete...

Dr. Vajda: Dreptul lor firesc și chemarea lor cea mai frumoasă, e drept, că e aceea, ca să se mărite. Dar' și până atunci, până cînd statul nu le va ușura...

Ce bucurie pe noi cînd îl zăzim! Și ce plăcere ochilor nostri, că pe creasta Castelului e înălțat, la mijloc un fel de turnuleț terminat într'un stîlp foarte înalt, cît trupina unui brad înalt, — pentru a trage în virful lui steagul național la zile alese. Și acum lăta-l uriașul steag plutind admirabil în văzduh sus, sus, de țî-să pare că trece peste munți și să vede dincolo de ei, ba peste tot dealul!.. E maestros și parc'ă ne suride mai voios nouă, noilor oaspeți, care nu l'am mai văzut...

Drumul duce șerpuid pe stînga, prin vale, vine apoi cercuit în față și să face la dreapta, trecînd pe sub Castel. E o șerpuidă în cerc mare, poate avea doi kilometri, și așa că din ori care punct al drumului, îl vezi întreg cît e aci în crater. Din codru izvorește capul convoiului și înaintează, înaintea. Iată-l s'a întins peste circuitura din față și apucă spre palat și din vale tot vine, tot vine, briu nou și minuat, în fel și fel de fețe, după cum sunt porturile corurilor ce formează zălele acestui lanț viu. Cînd capătul convoiului să apropie de palat, să oprește. Conducătorii corurilor, cu cite un delegat al fiecărui cor, să adună și merg la Palat, unde Maestățile lor îi primesc în audiență în sala de arme a Castelului. Maestățile lor să întrețin cu ei, argîind deosebit pe fiecare conducător de cor, vre-o jumătate de oară. După sfîrșirea audienței, începe defilarea: cea mai înălțătoare de suflete scenă din întreaga excursiunea noastră!

Regele și Regina eșiseră în balconul Castelului și cor după cor trecu

— Să se dea subvenție dela stat ca zestre!.. strigă Lebel Hedervári, țîntind la subvenția ce o descoperise mai înainte Szemere că să da foilor din punga statului.

Dr. Vajda își înaintea cererea, ca ministrul de culte să schimbe stările de pîn' acum și să deschidă și femeilor puțințe de a merge și la școlile cele mai înalte, la universități, pe ori-ce carieră unde sînt atragere, apoi să li-să dea și puțința a căpăta slujbe, ca și bărbații, cum e și în alte state.

Cererea, înaintată ca interpeleație, s'a dat ministrului de culte.

== **Înbite cetitor, nu uita a trimite și tu ceva din prisosul tău, pentru gimnaziul dela Brad!, în scopul de a-1 vedea înălțat la 8 clase!** ==

**A XVI-a expoziție de vite** o aranjază »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului« Duminecă, în 21 Octombrie n. 1906 în comuna Săsciori, în scopul de a înainta economia de vite, și a împintea pe oameni la buna întreținere de vite de soiu rentabil și a-i provedea cu cît mai multe povețe folositoare intru aceasta.

Năzuințele acestei harnice și mult lăudate Reuniuni în privința asta, sunt vrednici de toată recunoștința poporului nostru din comitatul Sibiiului.

Se vor împărți douăzeci și nouă de premii în suma totală de 200 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiiu. Premiile să vor da pentru bovine de prăsilă, și oi de prăsilă.

Lucrările de pregătire le conduce comitetul central, care are în frunte pe d-nii P. Lucața, președinte și Victor Tordășan, neobositul secretar.

**Hoți, cum mai rar!** Nu de mult s'a scufundat în mare corabia spanielă „Sirio“ în urma unei exploziuni (spargerii) a mașinilor ei. Științindu-să locul unde s'a scufundat, guvernul a trimis alte corăbii s'o caute și s'o scoată din mare, căci în lada de fer a corăbiei trebuie să se afle documente (scrisori) foarte prețioase și o sumă mare de bani, ce era pe corabie pentru dus la America. Au nimerit corabia și au ridicat-o încet încet din mare și au tras-o la țarmure. Lute au căutat lada cu banii. Cînd colo ce mare le fu mirarea cînd găsiră lada — goală! Acum își sparg capul că cine-a furat banii? Și să dă cu socoteala, că matrozii (soldații) de pe corabie cînd au văzut că începe a să scufunda și fiecare om fuge să-și scape viața, au spart întii lada și au luat banii la ei, și numai după aceea au sărit și ei în luntre de scăpare și

în pas domol, salutînd plin de însuflețire perechea iubilantă, care mulțimea nesfîrșit salutarilor, Regele prin salut militaresc și semne cu mâna, iar Regina prin fluturări de batistă.

A țînut această defilare o oară întreagă, căci multe coruri trecuse deja pe dinaintea auguștilor iubilanți și din codru, în capătul din jos al drumului ce să perdea între brazi, tot izvora mindrul convoiu de Români din patru unghiuri!

Nici cînd istoria neamului nostru nu poate arăta în trecut un mai măreț salut respectos adus Domnitorului Țării Românești, cu acest salut al tuturor Românilor, reprezentați prin corurile din România, urmate și înfrățite cu corurile surori din Ardeal, Ungaria, Bănăt și Bucovina! Numai frații din Basarabia lipseau, și lipsese mereu, căci mindra lor ceată ce era să plece zilele trecute și ea la Expoziția din București, a fost oprită de guvernul rusesc de-a merge...

A fost într'adevăr salutul tuturor Românilor, adus respectuos Regelui care a ridicat România la înălțimi până acum neajunse!

Ne-am coborît apoi jos în vale, în fața palatului. Aci corurile s'au adunat în cor monstru sub conducerea maestrului Kiriac, și el, maestrul din România, ridicat pe umerii voinici a alor patru inși: un Ardelean, un Bănățean, un ungurean și un Bucovinean, făcîndu-și din baston, băț de dirigent, a condus corurile unite de i-au cîntat puternic și măreț, Domnitorului iubilant: Trăiască Regele! Răsunau uriași părăți de munți de zguduitoră urare! Au cîntat și a doua cîntare: „Pe-al nostru steag e scris unire!..“ —

au și scăpat! Ba unii bănuiesc că însăși scufundarea corăbiei a fost a-nume pusă de ei la cale, — ca să poată face îndrăzneța furătură!

**Plînsoare pentru nepăsare.** Din comuna Bucium (Munții-Apuseni) ne scrie un cetitor al nostru plînsoarea, că inteligența de-acolo nu s'ar fi interesînd de loc de treburile comunei, ci le lasă în plata Domnului, să le ticluască notarul cum știe și vrea. S'a văzut asta în chip dureros pentru popor la 1 Octombrie cînd s'a pertractat bugetul comunei pe anul viitor. Și abia a fost de față 2 reprezentanți țărani și 1 preot, încolo nime. Deși poporul o duce aci greu de tot, că are arunc 50% după darea directă, că abia are venite comunale de 2600 cor. și eșitele (cheltuelile) satului fac 18.400 cor! Între astfel de împrejurări, cetitorul nostru să miră cum să poate să nu-i intereseze pe toți fruntașii pertractarea bugetului, să vadă unde s'ar mai putea face cruțări, să vadă oare nu-s acolo și cheltueli fără rost și să cerce a mai ușura bietul popor, că destul să îngreună viața lui din toate părțile, în cît o iau cu grămada spre țări străine și depărtate.

„Oamenii să tot plîng că aruncul e mare, iar' noi tăcem și plătim, și bășagurile ni-s'au pustiit, încît am ajuns numai la coada janicului vers moțesc:

„Munții nostri aur poartă  
Noi cerșim din poartă n'poartă...“

iar' ca să ajungem cît mai mulți să cerșim, ajutor să nepăsarea noastră a celor ce am putea să purtăm nițică grijă, ca să nu ne inundeze așa de tare greutățile.

„Numai înainte vreme, ne pomemirăm cu primarul Nicolae Jurca că ne spune, că niște hoți i-au spart lada cu banii, și i-au furat vre-o mie și citeva sute de cor., și, pe cît știm, n'a făcut nimeni nici macar o arătare, ci plăti satu paguba, pentru care altfel răspunzător ar fi fost să fie primaru. El s'a plătit cu vorbe. Al doilea primar după slujbă de vre-o 2 ani, muri moarte năpraznică, repede, și blăstămata de moarte nu i-a dus numai sufletul lui, ci și socotelele și banii ce-or fi fost la el și noi am rămas iară păgubiți!...“

Între astfel de împrejurări, inteligența noastră e datoare a să interesea mai cu de-adinsul că pe cine punem la paza averilor satului și ce socotele să poartă acolo, nu să lase chiar și pertractarea bugetului în știrea — notarășului.

**Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“** a tinerilor din seminarul din Sibiiu s'a constituit pe anul școlar 1906—7, alegîndu-și de președinte pe dl profesor Aureliu Crăciunescu, vicepreședinte pe dl Vasilea Păltineanu,

Regele și Regina eșiră din Palat, afară pe colina din fața lui și-a văii, și aci, înconjurați de sfetnici și de citiva oaspeți, între cari doi protopopi din Ungaria, cu cari să întreținea binevoitor, — au primit marelui salut și urare a tuturor!

Cu acestea manifestația era sfîrșită. Corurile s'au arangeat de drum. Tablele lor filfăiau sus și coriștii, care dincotro, ca potmicile prin iară, șerpuiiau și să adunau spre tabla lor și îndată era ordine.

În mijloc de nesfîrșite urale la adresa părechii regale, ne-am pierdut pe drum prin codrii în jos, iar' Maestățile lor au salut, până nu s'a mai văzut, convoiul și care altul nici Ei în a Lor domnie, altul sub ochii Lor n'au mai văzut.

La mijloc de drum prin codrii spre oraș, iacă citeva cară cu pîne și cu pachete de hirtie, în care era o bucată de salamă, brînză și ceva carne, împart fiecăruia cite-o porțiune de gustare în grabă, — căci până la Ploesti nu ni-să poate servi altceva, că la Ploesti ne așteaptă masă mare și bogată!

Toți iau cite o porție de mîncare și să pun pe iară, pe sub uriașii arbori, și mîncă cu poftă. Și sufletul rîdea în fiecare de frumoasa arătare la care a fost martor. Din două buți să împărta vin la cine ajungea la el, iar' pe drum veneau, cam întîrziate, citeva butoaie cu bere, să bee, cine are voe, și bere. S'a beut ce s'a putut și am alergat la gară, la tren, să plecăm la Ploesti, unde ne așteaptă frați buni cu brațele deschise!

(Va urma).

Nello.

cler. a. III. și ceilalți funcționari și membri în comitet, dintre clerici și pedagogi proporționat.

**Redacțional.** „Controla“ din Timișoara scrie: dl D. Voniga, redactorul nostru de pînă aci, cu începerea lunei curente, din îndemn propriu, s'a despărțit de foaia noastră. Regretăm despărțirea de noi a dlui Voniga, care aproape un an de zile ne-a fost primul tovarăș de muncă și zelos redactor al ziarului nostru.

**Buni de Siberia.** Patrioții din un comitat din Ungaria, au dat o scrisoare circulară către toate comitatele, prin care le îndeamnă să trimită cu toatele cerere la dietă, ca dieta să aducă lege nouă, prin care și foile naționale să fie silite a scrie numele orașelor și satelor din țară ungurește, și nu cum le scriu azi: Nemții nemțește, Românii românește, Sirbii sirbește! Iar' care foaie va mai scrie altfel, să fie pedepsită ca pentru ori-ce călcare de lege, cu bani grei și temniță.

Ba'o sfinții Siberie rusască, da tare s'a apropiat de noi! Rușii par'co s'o scuture de pe capul lor și să ni-o pună nouă în circă...

**Despre țîrgul de fete dela Găina** va ținea în Deva la 28 Oct. a. c., la 5 oare d. a., o conferință în adunarea generală a „Reuniunii istorice și archeologice din comitatul Hunedoarei“, dl Szabó Imre; iar' prof. Korber Ernő va ilustra cu skioptikonul minunăția mult admirată de străini.

În interesul cauzei culturale recomandăm Românilor ce vor putea fi acolo, să asculte conferința aceasta și să o descopere și celor din depărtări cele auzite și văzute.

„**Lucașfărul**“, revista literară ce apărea pînă acum în Budapesta, și-a mutat redacția și administrația la Sibiiu (Schewiggasse 2). Ori-ce scrisori, mandate, comande de cărți ș. a., să se adreseze pe viitor la Sibiiu.

„**Școala pentru economia și industria de casă**“, susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, a fost deschisă în 15 Septembrie a. c. În această școală să învață: pregătirea bucatelor și a pînei, conservarea legumelor și a poamelor, curățirea și ținerea în ordine a locuinței, spălătul, călcatul și îngrijirea rufelor, confecționarea rufelor, cusutul, croitul, impletitul cu mașina, torsul și țesutul, precum și citeva studii teoretice.

Să învață, tot ce-i trebuie unei bune econoame (și am dori, ca toate Românele să fie bune econoame). În urmare, numai recomanda putem publicului românesc această școală folositoare, care e condusă cu multă pricepere și cu mult devotament. Cînd ne lipsia o școală economică și industrială, era numai natural, ca să alergăm airea pentru a primi cunoștințele corăspunzătoare; astăzi însă e păcat a ne mai adresa tot numai la străini.

**Corabie de războiu, perită pe mare.** Vasul de războiu „Landraail“, englez, s'a scufundat în 30 Sept. lângă Portland. Vasul tocmai făcea manevre de războiu, cînd de-odată a început a să scufunda și în scurte minute a fost perit de pe fața apelor! Că cum și ce s'a întîmplat cu el, nu să știe. Feciorii de pe vas, afară de unul, ce s'a înecat, au scăpat toți, sărînd repede în luntrele de mîntuire (ce să află la fiecare corabie).

**O mare foaie franceză încetată.** Ziarul naționalist francez „Humanité“, întemeiat de strălucitul scriitor Jaurès înainte cu 4 ani, a încetat săptămîna trecută, din lipsa de mijloace de bani.

Jaurès ducea prin toaia lui între altele o luptă mare de apărare a averilor franceze contra lîhniților Ruși, cari stors de anii aceștia războinici, nu mai pot fi saturați de bani, atîța cer împrumut. Și Jaurès credea că banii dați Rușilor sunt de jumătate perduți.

Acum cînd a încetat foaia lui, el a scris în numărul cel din urmă, că o înecat, fiind-că vede că grosul fraților săi nu-l înțeleg și nu-l sprijinesc, iar' pe căi necinstite nu vrea să alunece pentru a-și ținea și mai departe foaia.

„Aș fi putut s'o susțin mai departe, încă ani de zile, — scrie el, — dacă aș fi primit cele două sute de mii de franci ce mi-s'au îmbiiat pentru-ca să încetez a mai scrie contra năvălirii rusești după bani la noi. Acest îmbiemînt l'am respins, precum am respins și îmbiemîntul acela, că de voesc să mă rog de bunăvoința guvernului, apoi capăt o slujbă potrivită mie. Țin ca mai bine să-mi înceteze foaia — zice, — decît ca s'o susțin cu așa mijloace!“

Iată cinstea unor ziaristi ce vrednicesc într'adevăr numele acestora frumos.

Cită depărtare dela atari bărbați, până la cite un Const. Mille dela „Ădevărul“ din București!

== **Înbite cetitor, nu uita a trimite și tu ceva din prisosul tău, pentru gimnaziul dela Brad!, în scopul de a-1 vedea înălțat la 8 clase!** ==

## Cel mai frumos Călindar

și mai bine îngrijit, este între călindarele pentru anul viitor, cel vestit de noi în numerii trecuți:

### Călindarul Foi Interesante

apărut acum de sub tipar sub numirea de

### „Călindarul Național“

căci e întocmit în redacția foilor noastre naționale „Libertatea“ și „Foaia Interesantă“ și prin duhul de care e pătruns acest călindar dela început pîn' la sfîrșit, poate fi cu drept numit:

### „Călindarul Național“

(al «Foi Interesante»).

Fiind gata din tipar, a început a să trimită în săptămîna asta celor ce l'au comandat.

Călindarul s'a îmbogățit încă cu număroase ilustrațiuni (chipuri), avînd azi peste 30 de chipuri alese, desfătătoare, plăcute ori-cărui cetitor!

Chipurile în călindarul nostru nu-s simple mînjituri, cum sunt în unele călindare, ci-s frumoase și îngrijite, așezate cu gust, așa cum le vedeți și în «Foaia Interesantă»!

Printre chipuri sunt:

Toți deputații nostri naționali, în frunte cu *Avram Iancu!*

*Vederi dela Expoziția din București!*

Vederi din lumea mare: Cel mai mare fiu al norocului: Papa dela Roma, șezînd în Troful său, în care s'a urcat dela fiu din popor! — M. Sa împăratul nostru după chipul cel mai nou, — Regele României cu Moștenitorii Săi; — chipuri din viața Rusască, din lumea învătăților și din a tinerimii, — etc.

— *Țîrgurile din țară, bine îngrijite!*

Iar' materialul de cetit e pe ales: cel mai drăgălaș și cu temeuri morale, — așa cum e și «Foaia Interesantă» în sași!

Prețul: **numai 18 cr.** Pentru 20 cr., trimiși înainte, îl trimitem franco (plătit) acasă!

Nimenea să nu să lase fără un

### „Călindarul Național“

al Foi Interesante,

la casa sa, căci e o podoabă pentru ori-ce casă românească!

Vînzătorii capătă rabat frumos pentru desfacerea lui!

== *In Orăștie să vinde la dnii I. Rob. I. Lăzăroiu, B. Stelescu și la „Libertatea“.* ==

**RUDOLF G. BRASSAI**

PREGĂTEȘTE MOBILE LUXOASE  
ȘI ARANGEAMENTE DE ODĂ!

LUCRURI DE EDIFICII ȘI  
ARANEAMENTE DE PRĂ-  
VĂLII ȘI FARMACII!

TÎMPLAR  
DE LUCRURI  
ARTISTICE

**ORĂȘTIE**  
STRADA SPITALULUI MILITAR

1—12

## „ARDELEANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

Capital social K 500.000.	Escontează cambii cu . . . 7%
Fond. de rez. K 420.000.	Credite de Co. curent și lomb. 7%
Totalul fond. K 920.000.	Imprum. hipot. simple . . 6—7%
Depuneri K 2,800.000.	Plătește ptr. depuneri . 4½—5%

Să aduce la cunoștință, că „ARDELEANA“, institut de credit și economii în Orăștie a introdus între operațiunile sale de bancă și **împrumuturile hipotecare cu anuități.**

Aceste împrumuturi să acoadă pe proprietăți de pământ din comune rurale, și urbane și pe edificii din astfel de comune, cari au cel puțin 5000 de locuitori.

Împrumuturile cu anuități să dau pe durate de timp ce pot varia între 5—30 de ani. În cazuri excepționale și pentru împrumuturi mari, timpul de amortizare poate fi și mai mare ca 30 de ani.

Suma minimală a unui împrumut hipotecar cu anuități trebuie să fie cel puțin de K 200.

Planurile de amortizare pentru împrumuturile cu acoperire hipotecară bună să socotesc cu 6% netto, în anuități semestrale, al căror termen să stabilește la timpul în care cer împrumutătorii.

În caz de conversiuni, adică în caz când să schimbă datorii deja întabulate la alte bănci în împrumuturi nouă cu dobândă mai mică, împrumuturile cele nouă sunt scutite de competențe de întabulare și timbre. Tot asemenea sunt scutite de timbru și extrasele de cărți funduare, cari să cer pentru scopuri de conversiuni.

Cererile pentru astfel de împrumuturi au a să adresa direcțiunii »ARDELEANEI«, institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie (Szászváros) și au a cuprinde:

- a) extras de cărți fonduare cu datul cel mai nou și legalizat;
- b) foaia de cadastru;
- c) libelul, eventual atestat de dare;
- d) atestat oficios de prețuire, în care fiecare parcelă și edificat să fie prețuit aparte; și
- e) eventuale contracte de vânzare și cumpărare, de închiriere sau arîndare, dacă petentul are de acoperire hipotecară edificii, e de lipsă să se înainteze și un atestat despre venitul acelor.

Informațiuni mai de aproape, precum și sfaturi în afacere de împrumuturi hipotecare cu anuități și în general în ori-și-ce afacere de bancă, să dau în localul institutului, verbal sau prin postă în mod gratuit.

Orăștie, la 12 Sept. 1906.

**„Ardeleana“**  
Institut de credit și economii,  
societate pe acții.

3—30

Sz 930—1906 végrh.

### Arverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszéknek 1903 évi 12.655 sz. végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ javára Bukur Gavrilla I. Alexandru és t. ellen 95 K s jár. erejéig 1904 évi feb. hó 25-én fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1164 K becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák és juhok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbírószág 1906 évi V. 568/4 sz. végzése folytán 95 K tőkekövetelés, ennek 1902 évi október hó 23 napjától járó 6% kamatai, ½% váltódíj és eddig összesen 46 K 57 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homorod községében végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközésére **1906 évi október hó 16-ik napjának d. u. 3 órája** határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-ai

értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906 évi szept. hó 26 napján.  
*Ruszuly Imre*  
kir. bir. végrehajtó

Sz. 920—1906 végrh.

### Arverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai király járásbírószágnak 1904 évi 1648 sz. végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ javára Groza Nikulae ellen 70 K s jár. erejéig 1904 évi április hó 29-én fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- foglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: cséplő és rosláló valamint buza tisztítógép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverés az Algyógyi kir. járásbírószág 1906 évi V. 564 sz. végzése folytán 70 K tőkekövetelés ennek 1902 évi decz. hó 14 napjától járó 6% kamatai, ½% váltódíj és eddig összesen 57 K 85 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Nyirmező községében végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközésére **1906 évi okt. 16 napjának d. e. 10 órája** határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy, az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906 évi szept. hó 26 napján.  
*Ruszuly Imre*  
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 1036—1906. végrh.

### Arverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az algyógyi kir. járásbírószágnak 1905 évi Sp. I. 1125/3 számú végzése következtében Dr. Margita János ügyvéd által képviselt Indres Iosif javára Kalimán Oktávián ellen 494 K 20 fill. s jár. erejéig 1906 évi január hó 23-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 620 K becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, juhok, gazdasági eszközök, buza és kukoricza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbírószág 1906 évi V. 535/6 számú végzése folytán, összesen 116 K 4 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homorod községében végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközésére **1906 évi október hó 22-ik napjának d. u. 3 órája** határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1906 évi október hó 5 napján.  
*Ruszuly Imre*  
kir. bir. végrehajtó

### Candidat de avocat.

Am lipsă de un candidat de avocat român, cu praxă.

*Dr. Ioan Papp, adv.*  
2—3 *Brad.*

### Aviz.

Abcdarul scris pe baza metodei sunetelor vii, de I. Vuia, care a fost călduros apretiat prin recenziunea oficioasă a prof. Dr. Pipoș, să află de

vânzare la tipografia „Diecezană“, Arad, Battyányi 2, cu 40 fl. exemplarul.

Tot acolo să află și *Curs practic de limba maghiară*, care este unicul curs, care pe lângă exercițiile de cetera, intuițiune și gramatică, conține și elemente din Geografie, Istorie, Aritmetică și Constituție și costă abia 60 fl. ex.

Acolo să pot procura și celelalte scrieri ale mele.

Comloșul-mare, 12/25 Sept. 1906.

2—3 *Iuliu Vuia.*

## LA VIN BUN!

Atrag luarea aminte a on. public din loc și din jur, asupra

### ospătăriei mele de nou arangate

în casele proprii, anume zidite, cu încăperi plăcute, curte cu șoproan pentru adăpostirea trăsurilor, etc.

### Țin numai vinuri originale de cea mai bună calitate

din vile de bun renume dela Băcăinți și Sărăcsău!

*Prețuri moderate!*

*Ospătăria e împărțită foarte practic pentru popor și pentru inteligență.*

Rog pentru număroasă cercetare!

**Ioan Andrescu**

în Orăștie, piața mică „între țiguri“.

2—5

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că mi-am deschis în Orăștie, în strada Tîrgului Nr. 7 (în casele hotelului „COROANA“) o

## prăvălie de pielărie

cu totul modernă și bogat asortată, corăspunzînd deplin cerințelor timpului.

În urma praxeii mele cîștigată prin serviciul de 12 ani în bransa asta, cum și în virtutea legăturilor mele cu firme mari și cu fabrici de rangul prim din țară și din străinătate, — mă aflu în acea poziție plăcută, că pot să servesc onoratului public totdeauna cu articli de pielărie de cea mai bună calitate, și pe lângă prețurile cele mai favorabile, putînd să cîștig deplina mulțumire a on. clientele.

Recomandînd prăvălia mea de piele în atențiunea onoratului public și cerîndu-î binevoitorul sprijin, — semnez

4—12

cu toată stima  
**Artemiu R. Brassai.**

## Lucrători de pădure.

La tăierea pădurii comunei Romos, p. u. Orăștie (Szászváros)

### avem lipsă de 3—400 lucrători pe timp de 6—8 ani.

Prețurile sunt — după tocmeală — cît să poate de bune.

Articlii de mîncare, beuturi, scule de lucru și tot felul de ce au lipsă lucrătorii, să vînd cu prețuri ieftine la magazinul întreprinderii.

Romos, Octomvrie 1906.

**GEORGE CUȘUTA & Comp.**  
Întreprindere de exploatat păduri.

1—